Riefenstahlová Leni (1902-2003) :)

Nemecká herečka, režisérka, scenáristka, kameramanka. Osobne sa poznala v Adolfom Hitlerom, ktorého podľa vlastných slov dlhý čas obdivovala. Účinkovala vo viacerých nacistických filmoch. Po Druhej svetovej vojne mala načas zakázané nakrúcať. Neskôr sa do sveta filmu vrátila. Režírovala niekoľko dokumentov.

„Nemecko prehralo vojnu. Stala som sa najlepším obetným baránkom, pretože som robila najlepšie filmy nacistickej éry," hovorí nemecká režisérka a fotografka Leni Riefenstahlová, ktorá 22. 8. 2002 oslávila sté narodeniny.

Túžila byť tanečnicou, ale na javisku si vážne zranila koleno a musela skončiť. Okamžite ju očaril nový žáner umenia – hrané filmy, ktoré sa odohrávajú na horách, konkrétne napríklad *Hora osudu* režiséra Arnolda Fancka. Kúpila si horolezecké laná a lyže, nasadla na vlak do Álp a vnútila sa mu ako herečka. O rok už účinkovala v ďalšom jeho filme *Svätá hora*. Mala úspech.

Chcela viac, v roku 1931 si založila vlastnú filmovú spoločnosť, jej prvotina *Modré svetlo* bola šerosvitovým príbehom dedinského dievčatka Junty, ktorá sa vždy počas splnu vydáva do horskej jaskyne za svitom modrých kryštálov. Hitlera fascinovala. „Ten film bol pre môj život kľúčový. Nie preto, že mi priniesol úspech ako režisérke a producentke, ale preto, že ho videl Hitler."

Keď nacistického vodcu prvýkrát uvidela, fascinácia bola vzájomná. „Zdalo sa, že zemský povrch sa rozostúpil, ako keby sa zem náhle roztvorila a vytryskol z nej ohromný gejzír, taký mocný, že sa dotkol neba a zatriasol zemou," píše v memoároch. Napísala Hitlerovi list, potom sa stretli na baltickej pláži. Mala tridsaťjeden, bol rok 1933 a führer rozhodol: „Film o zjazde národnej strany bude robiť Riefenstahlová. To je môj rozkaz."

Zažiarila o rok neskôr v dokumente *Triumf vôle*, v ktorom nezaznie jediné slovo komentára. Dnes sa o ňom hovorí ako o jednom z najlepších dokumentárnych filmov všetkých čias. „Dokonalá kamera na vlajkových stožiaroch, Hitler ako spasiteľ a vodca, čo prináša mier a prosperitu. Leni Riefenstahlová svojím výtvorom prepožičala nacizmu estetickú dimenziu," píše sa o ňom.

Z olympijských hier 1936 v Berlíne Riefenstahlová nakrútila dvojdielnu *Prehliadku národov*. Uviedla ju roku 1938 v deň Hitlerových narodenín, monumentálnu oslavu krásnych tiel. Nacisti chceli pompéznou olympiádou predstaviť svetu najúžasnejšiu krajinu sveta. Riefenstahlová všetkých ohromila filmárskou nápaditosťou, film získal Mussoliniho pohár na festivale v Benátkach. Nikdy predtým umenie neslúžilo tak dôsledne ideológii rasovej neznášanlivosti ako jej filmy. „Ona jediná nám rozumie," zapísal si Joseph Goebbels.

„Zblízka Hitler fascinoval ešte viac, než keď ho diváci počuli z pódia. Keď to teraz hovorím, ľudia si opäť povedia: Leni Riefenstahlová, tá nenapraviteľná," povedala nemeckým novinárom pred piatimi rokmi. O Goebbelsovi tvrdí, že ju k práci na filmoch v istom zmysle dotlačil. A tiež, že ju nenávidel, aj preto, že vraj odmietala jeho sexuálne návrhy.

V memoároch pripúšťa, že v začiatkoch prepadla čaru vodcu, ale po roku 1938 vraj nastúpila dezilúzia. Keď sa vojna skončila, zakázali jej nakrúcať. Začali sa procesy, tri roky strávila v spojeneckých táboroch. Denacifikačný súd ju síce neskôr očistil, ale zostalo na nej podozrenie, že na „cigánsky komparz" pre *Nížinu*, ktorú začala nakrúcať začiatkom štyridsiatych rokov, využila systém koncentračných táborov.

„Všetkých Cigánov, ktorí účinkovali v Nížine, som po vojne videla znovu. Nikomu z nich sa po nakrúcaní nič nestalo," viackrát povedala Riefenstahlová. Už to asi nezopakuje. Pred niekoľkými týždňami jedna z bývalých rómskych väzenkýň a jej komparzistka, sedemdesiatšesťročná Zäzilia Reinhardtová, spolu so spisovateľmi Ralphom Giordanom a Güntherom Wallraffom v Kolíne zverejnili zoznam s menami štyridsiatich ôsmich „Cigánov", ktorých si Riefenstahlová vyžiadala na nakrúcanie. Vyše dvadsať hneď po poslednej klapke skončilo v koncentračných táboroch a väčšina z nich tam zahynula.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Spoločnosť Riefenstahl GmbH si pred nakrúcaním vyžiadala od salzburskej polície väzňov do komparzu. Reinhardtová spolu s občianskym združením za spolužitie Rómov a Nerómov, v ktorom sú niekoľkí prominentní nemeckí spisovatelia, žiada, aby sa pred filmom vždy premietlo vyjadrenie režisérky, v ktorom by konečne uznala pravdu. Ako povedal Ralph Giordano, „bolo by to pekné gesto na jej sté výročie“. Riefenstahlová však povedala len, že tých, čo zahynuli, jej je „ľúto“. Film *Nížina* sa jej podarilo dokončiť roku 1954. Nikdy nevzbudil pozornosť.

V rozhovore, ktorý poskytla denníku Die Welt tvrdí, že jediné, čo ju vždy priťahovalo, bola krása. „Realita ma nezaujíma.“ Pri otázkach, aký bol jej vzťah k Hitlerovi a k nacistickej strane, hovorí: „Nebola som nikdy členkou NSDAP.“

Fotografovala africkú prírodu a v sedemdesiatich dvoch rokoch sa naučila potápať, aby mohla zachytiť krásy mora. „Tak veľmi som po tomto športe túžila, že som sa dopustila podvodu. Namiesto dátumu narodenia 1902 som do životopisu napísala 1922,“ spomína.

Vydala sériu kritikou uznávaných obrázkových kníh o núbijských domorodcoch z južného Sudánu a o podmorskom svete. Dalo by sa povedať, že v hlbinách hľadala útočisko potom, čo sa jej dlho nedarilo rehabilitovať. O podmorskom svete je tiež jej posledný film.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania